

Paulina Rosalska

Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu

Joanna Błaszczak

1. Biogram

Urodziła się 27 czerwca 1971 roku w Częstochowie, zmarła 8 lipca 2021 roku w Berlinie. W 1995 ukończyła studia językoznawcze i ekonomiczne na Uniwersytecie Humboldtów w Berlinie. Na tej samej uczelni ukończyła z wyróżnieniem studia doktoranckie i w 2000 roku obroniła pracę doktorską pt. „Investigation into the Interaction between the Indefinites and Negation”. W latach 2001–2008 była zatrudniona na stanowisku adiunkta w Instytucie Językoznawstwa Ogólnego Uniwersytetu Poczdamskiego. W 2008 roku przez siedem miesięcy pracowała w Zentrum für Allgemeine Sprachwissenschaft w Berlinie w ramach projektu „Sprachen an Deutschlands Schulen”. W roku 2008 na podstawie pracy „Składnia fazowa: Dopełniacz negacji w języku polskim” otrzymała habilitację na Uniwersytecie Poczdamskim. W tym samym roku została zatrudniona na stanowisku profesora nadzwyczajnego w Instytucie Filologii Angielskiej na Wydziale Filologicznym UW, gdzie objęła kierownictwo Pracowni Językoznawstwa Ogólnego i Porównawczego (w roku 2015 jednostka ta została przekształcona w Pracownię Badań Eksperymentalnych nad Językiem). Była założycielką (2015) i koordynatorką studiów Empirical and Theoretical Linguistics (ETHEL). Kierowała ponadto wydawnictwem Center for General and Comparative Linguistics. W latach 2009–2011 pracowała również na Uniwersytecie Szczecińskim. Odbyła szereg kursów z zakresu językoznawstwa eksperymentalnego (w latach 2010–2012). Kierowała dwoma grantami Fundacji na rzecz Nauki Polskiej przyznanymi w ramach programu FOCUS – „Understanding Categories: Three approaches to temporality” (2010–2014) i „Focus on linguistic categories expressing eventualities” (2014–2015), a także grantem Narodowego Centrum Nauki, przyznanym w ramach programu OPUS5 – „Psycholinguistic investigations into number and quantification in natural language” (2014–2017), ponadto otrzymała dwa granty Deutscher Akademischer Austauschdienst (DAAD) na badania zatytułowane „Linguistic predictions in context: Collocations and selection from a psycholinguistic and corpus linguistic perspective” (2017–2018) i „The perception and processing of foreign accent from a German-Polish perspective” (2018–2019) oraz grant Polsko-Niemieckiej Fundacji na rzecz Nauki na projekt

„Grammatical tinnitus and its role in the perception of foreign language accent. A comparison of German and Polish” (2020–2023). Otrzymała Nagrodę Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego (2015), Polską Nagrodę Inteligentnego Rozwoju w kategorii „Naukowiec przyszłości” (2019), ponadto była kilkakrotnie wyróżniana nagrodą Rektora Uniwersytetu Wrocławskiego za wybitne osiągnięcia organizacyjne. W lutym 2021 roku nadano jej tytuł profesora. Była członkiem kilku organizacji naukowych: POLYSLAV (European Slavic Linguistics), SLS (Slavic Linguistics Society), GLOW (Generative Linguistics of the Old World), PhilSoc (Philological Society), SLE (Societas Linguistica Europaea).

Lista publikacji J.B. obejmuje około 70 pozycji, w tym cztery wydawnictwa książkowe, których jest autorką lub współautorką. Jej zainteresowania naukowe koncentrowały się wokół językoznawstwa eksperymentalnego i gramatyki generatywnej. Wiele jej prac poświęconych jest współczesnej polszczyźnie.

2. Gramatyka

Znaczna część publikacji naukowych J.B. poświęcona jest negacji (przede wszystkim we współczesnym języku polskim i innych językach słowiańskich). Autorka, korzystając z metodologii generatywnej, przygląda się takim problemom jak dopełniacz negacji, przechodzenie *być* w *mieć* pod negacją, negacja w konstrukcjach egzystencjalnych, posesywnych i predykatywnych (podział ten skorelowany jest m.in. z szykiem zdania) (por. np. J.B. 2001b, 2004ab, 2008bc, 2010, 2018).

W swoich artykułach stosunkowo dużo miejsca autorka poświęca zaimkom z członem *-kolwiek* w języku polskim, zwracając uwagę na ich specyficzne funkcje semantyczne. Podobnie jak angielskie *any* w zależności od dystrybucji mogą one być wykładnikami dwóch typów referencji (por. np. J.B. 1999, 2002b, 2003b, 2008a). Zagadnienie to wpisuje się w szerszą tematykę, którą w swoich tekstach porusza J.B. – problemy referencji, zwłaszcza w kontekście jej wykładników implikujących negację (tzw. *n-words*) (por. np. J.B. 2001a, 2002ac, 2003ac, 2005). Tematu negacji dotyczy zarówno jej praca doktorska, jak i rozprawa habilitacyjna.

W nowszych pracach J.B., wykorzystując metody językoznawstwa eksperymentalnego, bada kontekstowe zależności wyrażen o określonych wartościach kategorii gramatycznych – przygląda się przede wszystkim aspektowi (J.B. 2020c; J.B., Jabłońska, Klimek-Jankowska 2014ab; J.B. i in. 2018), liczbie rzeczowników (J.B. 2020b), kategorii czasu (J.B. 2019b, 2020a). Kilka artykułów poświęciła badaniu czasu przyszłego (prostego i złożonego) w języku polskim (J.B. 2020d; J.B. i in. 2012, 2014; J.B., Klimek-Jankowska 2013). Jej ostatnia monografia (J.B. 2019a) jest studium czasu przyszłego w wybranych językach słowiańskich w czterech perspektywach: interdyscyplinarnej, diachronicznej, teoretycznej oraz neuro- i psycholingwistycznej.

→ KATEGORIE GRAMATYCZNE CZASOWNIKA, NEGACJA, REFERENCJA (DESKRYPCJE I KWANTYFIKACJE), SKŁADNIA, ZAIMEK

Najważniejsze publikacje

- J.B. 1999. „«kolwiek» Pronouns in Polish: Negative Polarity Items or Free Choice Items or Both?”. W *Beiträge der Europäischen Slavistischen Linguistik (Polyslav)* 2, red. K. Böttger, i M. Giger. München: Peter Lang, 51–62.
- J.B. 2001a. *Investigation into the interaction between the indefinites and negation*. Berlin–Boston: Akademie Verlag.
- J.B. 2001b. *Covert Movement and the Genitive of Negation in Polish*. Potsdam: Universitätsbibliothek.
- J.B. 2002a. „Towards a Binding Analysis of Negative Polarity Items in Polish”. W *Current Approaches to Formal Slavic Linguistics*, red. P. Kosta, i J. Frasek. Frankfurt am Main: Peter Lang, 377–404.
- J.B. 2002b. „What do Bagels and Polish kolwiek-Pronouns Have in Common?”. W *CLS 38: The Panels. Papers from the 38th Meeting of the Chicago Linguistic Society*, red. M. Andronis, E. Debenport, A. Pycha, i in, t. 2. Chicago: Chicago Linguistic Society, 3–18.
- J.B. 2002c. „On Licensing Conditions for N-Words in Polish”. W *Beiträge der Europäischen Slavistischen Linguistik (POLYSLAV)* 5, red. R. Blankenhorn, S. Dönninghaus, i R. Marzari. München: Sagner, 31–40.
- J.B. 2003a. „(Negative) Polarity Items in Polish: Towards a Uniform Account”. W *(A)Symmetrien – (A)Symmetries. Beiträge zu Ehren von Ewald Lang – Papers in Honor of Ewald Lang*, red. C. Maienborn. Tübingen: Stauffenburg, 25–56.
- J.B. 2003b. „Explaining the «Bagel Problem»: The Case of Polish «kolwiek-NPIs»”. W *Formal Approaches to Slavic Linguistics 11: The Amherst Meeting 2002*, red. W. Browne, J.-Y. Kim, B.H. Partee, i in. Ann Arbor: Michigan Slavic Publications, 121–140.
- J.B. 2003c. „NegP in Polish? Pro and Contra”. W *Beiträge der Europäischen Slavistischen Linguistik (POLYSLAV)* 6, red. R. Blankenhorn, J. Błaszczak, i R. Marzari. München: Sagner, 29–39.
- J.B. 2004a. „The Riddle of «X was not Y»-Constructions in Polish”. *Poznań Studies in Contemporary Linguistics* 39: 11–27.
- J.B. 2004b. „Some Remarks on Existential Constructions in Polish”. *Beiträge der Europäischen Slavistischen Linguistik (POLYSLAV)* 7, red. M. Bayer, M. Betsch, i J. Błaszczak. München: Sagner, 18–27.
- J.B. 2005. „On the Nature of N-Words in Polish”. *Journal of Slavic Linguistics* 13(2): 119–181.
- J.B. 2008a. „The Puzzle of kolwiek-Pronouns in Polish”. W *Free Choice: Facts, Models and Problems. Workshop Proceedings, 20th European Summer School in Logic, Language and Information, August 11–15*, red. J. Jayez, i L. Tovenena. Hamburg: ESSLLI, 3–12.
- J.B. 2008b. „What HAS to BE used? Existential, Locative, and Possessive Sentences in Polish”. W *Formal Approaches to Slavic Linguistics 16: The Stony Brook 2006 Meeting*, red. A. Antonenko, J. Bailyn, i Ch. Bethin. Ann Arbor: Michigan Slavic Publications, 31–47.
- J.B. 2008c. „Differential Subject Marking in Polish: The Case of Genitive vs. Nominative Subjects in «X was not at Y»-Constructions”. W *Differential Subject Marking*, red. H. de Hoop, i P. de Swarts. Dordrecht: Springer, 113–149.
- J.B. 2010. „A Spurious Genitive Puzzle in Polish”. W *Language and Logos. Studies in Theoretical and Computational Linguistics. Festschrift for Peter Staudacher for his 70th Birthday*, red. T. Hanneforth, i F. Gisbert. Berlin: Akademie-Verlag, 17–47.

- J.B. i in. 2012. „On the Tense-less Future in Polish”. W *Selected Papers from SinFonlJA 3*, red. S. Halupka-Reetar, M. Marković, T. Milićev, i in. Newcastle upon Tyne: Cambridge Scholars Publishing, 35–57.
- J.B., i D. Klimek-Jankowska. 2013. „Futures in Polish and Slovenian: «A hole in a sock» theory”. W *Formal Approaches to Slavic Linguistics (FASL 20): The Second MIT Meeting*, red. A. Podobryaev. Ann Arbor, MI: Michigan Slavic Publications, 17–32.
- J.B., i in. 2014. „The Riddle of Future Tense in Polish: How much «future» is there in «Future Tense?»”. W *Future Tense(s) / Future Time(s)*, red. M. Kissine, P. De Brabanter, i S. Sharifzadeh. Oxford: Oxford University Press, 165–204.
- J.B., P. Jabłońska, i D. Klimek-Jankowska. 2014a. „An ERP Study on Aspectual Mismatches in Conversational Contexts in Polish”. W *The Processing of Lexicon and Morphosyntax*, red. V. Torrens, i L. Escobar. Newcastle upon Tyne: Cambridge Scholars Publishing, 89–125.
- J.B., P. Jabłońska, i D. Klimek-Jankowska. 2014b. „Simultaneity and Anteriority Converbs and Aspectual Mismatches in Polish – An ERP Study”. W *Formal Approaches to Slavic Linguistics: The McMaster Meeting 2013*, red. C. Chapman, O. Kit, i I. Kučerová. Michigan, MI: Michigan Slavic Publications, 23–43.
- J.B. i in. 2018. „The time course of processing perfective and imperfective aspect in Polish – evidence from self-paced reading and eye-tracking experiments”. *Acta Linguistica Academica: An International Journal of Linguistics* 65(2–3): 293–351.
- J.B. 2018. „Clause structure, case and agreement in Polish existential, possessive and locative sentences: A phase-based account”. *Poznań Studies in Contemporary Linguistics* 54(4): 637–696.
- J.B. 2019a. *«Be future» – Old and Modern Views on FUTURE: Typological, Diachronic and Psycholinguistic Aspects*. Poznań: Wydawnictwo Naukowe UAM.
- J.B., i J. Domke. 2019b. „Can tense be subject to grammatical illusion? Part 1: A design of an ERP study on the processing of tense and aspect mismatches in compound future constructions in Polish”. *Studies in Polish Linguistics* 14(4): 149–170.
- J.B., i J. Domke. 2020a. „Can tense be subject to grammatical illusion? Part 2: Evidence from an ERP study on the processing of tense and aspect mismatches in compound future constructions in Polish”. *Studies in Polish Linguistics* 15(1): 7–36
- J.B., i P. Gulgowski. 2020b. „Psycholinguistic investigation of the immediate interpretation of plural nouns in the scope of sentential negation in Polish”. *Journal of Psycholinguistic Research* 49(5): 741–760.
- J.B., i D. Klimek-Jankowska. 2020c. „How incremental is the processing of perfective and imperfective aspect in Polish? An exploratory Event-Related Potential study”. *Journal of Slavic Linguistics* 28(1): 23–69.
- J.B. 2020d. „The puzzling FUTURE”. W *Current Development in Slavic Linguistics. Twenty Years After (based on selected papers from FDSL 11)*, red T. Radeva-Bork, i P. Kosta. Berlin: Peter Lang, 67–90.

Literatura podmiotowa

Dotacja Fundacji na rzecz Nauki Polskiej dla prof. Joanny Błaszczak, <https://www.eurostudent.pl/dotacja-fundacji-na-rzecz-nauki-polskiej-dla-prof-joanny-blaszczak/> (dostęp: 17.06.2023).

- Dr. habil. Joanna Błaszczak*, <https://www.academia-net.org/profile/joanna-blaszczak/78160> (dostęp: 17.06.2023).
- Gärtner, H.M. 2022. „Joanna Błaszczak (27 June 1971 – 8 July 2021)”. *Theoretical Linguistics* 48(1–2): 143. *Nachruf*, <https://www.ids-mannheim.de/aktuell/nachruf-blaszczak/> (dostęp: 17.06.2023).
- Pamięć*, <https://ifa.uwr.edu.pl/pamiec/> (dostęp: 17.06.2023).
- Prof. dr hab. Joanna Stanisława Błaszczak*, <https://nauka-polska.pl/#/profile/scientist?id=214234&k=esr4u2> (dostęp: 17.06.2023).
- We mourn the loss of Prof. Dr. Joanna Błaszczak*, <https://www.leibniz-zas.de/en/about-us/news/details/news/we-mourn-the-loss-of-prof-dr-joanna-blaszczak> (dostęp: 17.06.2023).
- Zmarła Profesor Joanna Błaszczak*, <https://web.archive.org/web/20210802144028/http://www.ifa.uni.wroc.pl/dla-studenta/news/zmarla-profesor-joanna-blaszczak/?lang=pl> (dostęp: 17.06.2023).